

trebruk - skogfag - vilt - rekruttering - tradisjon -
familieskogbruk - teknikk - friluftsliv - barnesider

Skog

8/17

Vedskolen: del 1:

*Anskaffelse
av råvirke*

**Ny sykdom
på lauvtrær**

Vårt kjæreste julesymbol

Røyking - en smakfull hobby

UTDANNING MED MANGE MULIGHETER:

Velg skog!

Høy showfaktor på VM i Timbersports

**BÆREKRAFTIG
SKOGBRUK**

Simen Løken
skog- og viltrådgiver
Eidsberg og Trøgstad kommuner

– Vis at du vil, tør og kan!

For sju år siden klarte jeg endelig, to år på etter-skudd, å fullføre videregående skole. Matematikken var den store bøygen, og det var slett ikke moro å føle seg litt mindreverdige fordi man fikk et kompetansebevis og ikke et fullverdig vitnemål da man gikk ut fra videregående skole.

To år senere lå heldigvis vitnemålet på bordet, etter en knallhard jobb for en eksamenskarakter som ikke var så mye å skrive hjem om. Men endelig lå veien for videre studier åpen, og med oppvekst på en skog-eiendom i Trysil, der hovedinteressene besto av aktiviteter som foregikk ute i naturen, falt valget på skogfag.

Først var jeg et år innom Høgskolen i Hedmark, Campus Evenstad, før ferden gikk videre til Ås og NMBU. Ved starten på Ås virket fem år som en hel evighet, men når jeg nå sitter og ser meg tilbake, virker det som om alt var gjort på ett blunk. Med et studentmiljø man ikke finner maken til, med veldig mye sosialt og mange trivelige folk rundt seg, var det ikke rart at årene gikk fort.

Men så var det denne utdanninga da: Hvordan gikk egentlig universitetsutdannelsen for en som slet med å klare matematikken på videregående skole? Det gikk faktisk veldig bra, mye takket være tålmodige forelesere, fantastiske medstudenter og ei næring som ønsket å satse på oss i framtida. Her må også Velg Skog-prosjektet få sin del av æren. Samlingene der studentene fikk møte næringa, hvor man som

”
Du vil møte ei næring som tar imot deg med åpne armer.“

liten og uferdig student kunne slå av en prat med kjente personligheter fra andelslag, skogeierforbund m.fl. var gull verdt. Det å få vist seg fram og å gjøre seg kjent med mulige fremtidige arbeidsgivere, og samtidig få høre at man faktisk er ettertraktet, ga oss studenter pågangsmot til å gi det lille ekstra. For egen del resulterte «det lille ekstra» i pris og pengepremie for beste masteroppgave. Det var et av de stolteste øyeblikkene i livet for en som ikke hadde flust med toppkarakterer i vitnemålet fra før.

I dag jobber jeg som skog- og viltrådgiver i to Østfold-kommuner. Jeg lærte lite om saksbehandling og kommunale planer og strategier som student, men dette er ting som kan læres etter hvert. Det viktigste er at fagkunnskapen ligger i bunnen uansett hva du skal drive med. Jobber du i skognæringa er det alltid noen å ringe til om det skulle være noe, og det er kanskje noe av det beste med ei lita næring. Fylkes-skogmestere med flere tiår på baken blir fort like gode samtalepartnere som gamle medstudenter.

Så til deg som vurderer å studere skogfag: Gjør ditt beste og vis at du vil, tør og kan! Da vil du møte ei næring som tar imot deg med åpne armer. Det gjorde jeg.

SIMEN LØKEN
skog- og viltrådgiver
Eidsberg og Trøgstad kommuner

«På skogen vil je være –

Ingmars Orkesters låt «*Je har voksi opp på Lunnersetra*» fra Finnaskogen i Hedmark finner gjenklang i minibussen som frakter ti elever fra Lena-Valle videregående skole ut til en ny skoledag i skogen. Ni brummende ungguttестemmer og en litt mjukere og velstemt jente-stemme faller sammen i allsang når refrenget på låta angir grunntonen for dagen: «På skogen vil je være, ja på skogen vil je bo».

Tekst og foto: Åsmund Lang

— **A**llsang er obligatorisk når vi er i bussen på vei til skogs, forteller Marie Stensby Hagen fra Biri. Klas-sens ubestridte favoritt er John Denvers udødelige «Take me home, country roads», men både country, danse-bandmusikk og Vazelina Bilopphøggers runger jevnt fra Spotify og en medbrakt høyttaler bakerst i bussen.

Marie er den eneste jenta blant årets 11 skogbrukselever på Lena-Valle videregående skole, og har naturlig inntatt rollen som litt «hønemor», den som forsøker å holde litt styr på guttekyllingene i flokken.

STEMNINGEN I MINIBUSSEN taler sitt tydelige språk: Ele-vene på skogbrukslinja trives aller best når undervisningen foregår utendørs med lukten av granbar eller fersk bålroyk hengende i klærne. Det må gjerne dure litt fra ei illsint motorsag eller ryddesag i nærheten også. Og skulle det i tillegg rumle en skogsmaskin eller to i området, slik at ele-vene kan få å prøve seg i førerhytta, da er lykken full-kommen. «Dæ blir itte bære da!» - om skal vi skal tro de

ivrige og ubekymrede 17-åringene.

– Å gå skogbruk her på Lena-Valle er helt fantastisk, slår Ola Engeli Skaug fra Gjøvik fast. – Vi får være veldig mye ute og jobbe praktisk med det vi har gjennomgått i klassen. I tillegg får vi et godt tilrettelagt undervisningsopplegg.

Ola roser også uoppfordret lærerne. – De er kjempe-gode faglig og opptre ikke som autoritære sjefer. De er som en kamerat for oss elevene, slår han fornøyd fast.

OLA VAR TIDLIG INTERESSERT I SKOGEN. Han har vært med faren sin og hogd ved siden han var liten og har etter hvert anskaffet eget utstyr til å hogge, kappe og kløyve ved for salg.

– Ved er min lidenskap og hobby, og det gjør det jo bare mer interessant å lære om skog og skogsdrift også, sier han.

– Skolen leier dessuten ei jakthytte med utmark, så i høst var vi tre hele dager på elgjakt. Audun fikk til og med skutt en elg og vi fikk spise elgkjøtt til middag. Vi får også være mye ute hos skogsentreprenører der vi får lære om maskinene og hvordan jobben vi skal gjøre i framtida faktisk er, sier han.

Audun Nyseth fra Snertingdalen supplerer, og forteller at elgen kom og stilte seg opp med breisida til på knappe 30-meters hold.

– Det var jo som å be om det, forteller den stolte elg-jegeren. Audun er for øvrig ingen fersking på elgjakt, han har vært med i alle år siden han satt i farens bæremeis, og har nå totalt tre elgeliv på samvittigheta.

«ja på skogen vil je bo»

TROND NORDRAAK OG OLE PETTER BRUVIK er to av tre faglærere i skogbrukslinja. De forteller at Oppland fylkeskommune og skoleledelsen ved Lena-Valle de siste fem årene har satset bevisst på å ruste opp både maskinparken og det faglige innholdet ved skogbrukslinja.

– I 2011 kjøpte skolen egen lassbærer, og i 2015 fikk vi også egne skogsmaskinsimulatorer til bruk i undervisningen. Jeg er selv skogsmaskinoperatør og står for maskinopplæringen. Jeg jobber også litt som maskinfører på fritida for å holde meg oppdatert på utviklingen. Det nytter ikke å undervise i noe du ikke selv kan i praksis. Vi må tilby elevene en undervisning som gjør dem i stand til å takle kravene og forventningene nå i 2017, slår Nordraak fast.

Valle kommunale småbruksskole ble etablert 1. november 1917 på gården Vestre Valle på Lena i Østre Toten. Skolen feirer altså sitt 100-års jubileum i år. I fra 2015 ble skolen fusjonert med Lena vgs. til Lena-Valle videregående skole.

– Vi har nå større mulighet for å tilby både grunnopplæring og mengdetrening både gjennom simulatorer og i vår egen lassbærer enn om vi skulle leie timer hos en entreprenør, slik vi gjorde før. Å ha jevnlig tilgang på moderne utstyr gir en helt annen kvalitet på elevene når de kommer ut i utplassering eller som lærlinger til entreprenørene, sier han.

HANFOTELLER VIDERE AT sikkerhet, kvalitet og produksjonsvolum - i den rekkefølgen - er den røde tråden i undervisningen og i alt som skogbrukelevne på skolen blir målt på. Innbakt i kompetansekravet ligger både teoretiske kunnskaper, praktiske ferdigheter og holdninger.

Trond Nordraak bekrefter at elevenes higen etter å komme ut i skogen også gjenspeiles i skolens strategi.

– Vi har to dager i uka ute i skogen. I tillegg får elevene en dag annenhver uke, og en periode på tre hele uker, tilbud om å være utplassert i bedrift.

– Skolen har også et eget lærings- og utviklingsprogram (LUT) som i praksis betyr at vi samarbeider tett med næringa om utdanningen. Gjennom gjensidig dialog blir vi enige om hva vi og bedriftene skal vektlegge overfor hver enkelt elev, slik at de får mest mulig kompetanse i løpet av hele studieløpet, sier Nordraak.

Skolens og fylkeskommunens satsing på skogbrukslinja på Lena-Valle har også gitt resultater. Mens skolen i 2010 hadde sju elever på skogbruk, var elevtallet fordoblet til 2011. De siste fem årene har elevtallet ligget stabilt på mellom 10-15 skogbrukelever årlig. ➔

Det er viktig å holde utstyret i orden. Her er det Vebjørn Hilmen fra Valdres (f.v.), Øyvind Bjørnstad fra Søndre Land og Ola Engeli Skaug fra Gjøvik som pusser og filer på motorsager og ryddesager.

Jeg vil først gå
Vg3 studieforberedende, slik at
jeg kan søke meg
videre til en
høyskole eller et
universitet når jeg
er ferdig på Valle.

Marie Stensby Hagen

FØRELEVENE, blir skyssert ut i skogen, har de ei morgenøkt med å stelle og file ryddesager, mens noen over seg på skogsmaskinsimulatoren.

Bak spakene på simulatoren treffer vi blant annet Simen Espelien fra Etnedal. Han er «arvelig belastet» etter en far og bestefar som begge jobber i familiefirmaet Espelien Skogavvirkning AS. Simen har vært med i maskinene fra han var en neve stor, og var aldri i tvil om yrkesvalget.

– Aller først må jeg skaffe meg de formelle kvalifikasjonene for å kunne jobbe som maskinfører, men etter hvert er det planen at jeg skal overta hele butikken, flirer han.

Men Simen kan tenke seg å kanskje ta en bachelor i skogbruk og å jobbe noen år som skogbruksleder også, før han setter seg til i maskinen for godt.

– Det er moro å sitte på simulatoren og fint å lære de grunnleggende teknikkene. Etter hvert får du det også litt i fingrene hvordan maskinen skal håndteres. Det er nyttig når du kommer ut i en ordentlig maskin, supplerer Even Hansebakken, fra Valdres. Også far hans har kjørt skogsmaskin, men har nå gått over til å kjøre tømmerbil.

– Å kjøre tømmerbil kan vel også være greit, men jeg synes det ser litt mer spennende og utfordrende ut å kjøre skogsmaskin, sier Even.

GUTTENE FORTELLER at det er en ting å kjøre simulator, men noe ganske annet å kjenne kreftene den ordentlige maskinen har, og hvordan de ofte rister og krenger i bratt terreng eller hvordan krana oppfører seg når du har ei full klype med tømmer.

– Det er en litt annen verden enn å sitte bak en flatskjerm

Skolen har investert i både lassbærer og to skogsmaskinsimulatore for å gi elevene mest mulig praktisk erfaring før de sendes ut i yrkeslivet. Her er det faglærer Trond Nordraak som instruerer Audun Nyseth fra Snertingdalen på simulatoren.

på en simulator, innrømmer Simen.

– Dessuten oppdager vi jo fort at kravene til effektiv kjøring og korrekt bedømming av virket er ganske krevende når man sitter i maskinen. På simulatoren kan vi heldigvis prøve og feile uten at det får altfor store konsekvenser, forklarer han.

Faglærer Trond Nordraak forklarer at skolen forsøker å legge til rette for at hver enkelt elev skal kunne tilpasse studieløpet mest mulig etter egne faglige ønsker og ambisjoner.

– Vi setter individuelle mål for hver elev underveis i løpet innenfor de ulike fagretningene og følger dem opp med både resultatoppnåelse og nye mål etter hvert som de viser progresjon.

”

Vi får være veldig mye ute og jobbe praktisk med det vi har gjennomgått i klassen. I tillegg får vi et godt tilrettelagt undervisningsopplegg. Ola Engelién Skaug

“

ETTER EN DRØY HALVTIMES BUSSTUR, med obligatorisk innlagt allsang, skal elevene til skogs for å øve på det de har lært på skolen. Noen blir sendt ut med ryddesag, andre med motorsag, mens noen får klave og målebånd for å øve seg på å bedømme virkeskvaliteten.

I skogen møter vi dessuten Jonas Grøterud og Lars Gudbrand Hoff, som begge er skogsmaskinoperatører og tidligere elever fra nettopp Lena-Valle. I dag jobber de for Lunde Skog, hvor dagens elev Emil Vasveen fra Skreia har utplassering. Han får derfor lov til å forsøke seg litt bak spakene på lassbæreren.

– Det er jo dette som er målet, smiler Emil fornøyd, mens Jonas Grøterud følger med på at han ikke legger seg til noen dyre uvaner. Jonas kan fortelle at det ofte blir lange arbeidsdager – gjerne 10-12 timer i skogen, men han anbefaler likevel yrket til Emil av hele sitt hjerte.

– Det er en utfordrende jobb, hvor du må kunne alt fra å utføre små reparasjoner på maskinene, via det å kunne kjøre både lassbærer og hogstmaskin effektivt og skånsomt, til å vurdere virket du skal hogge og sortere. Du må kunne lage gode kjøreveier uten å skade skogen for mye og du må kunne anlegge ei god tømmerlunne. Dessuten må du huske at du gjennom dine valg ofte påvirker økonomien og tømmerverdien videre i næringskjeden. Det som ser enklest og best ut for deg, er kanskje ikke det beste i sum for økonomien verken til de som eier skogen, eller for skogsentreprenøren, forklarer Jonas.

Emil nikker og følger nøye med på rådene han får. Han skjønner at det er mye å tenke på samtidig.

DET ER MANGE FAGFELT SKOGBRUKSELEVENE skal igjennom på et knapt år. De skal kunne håndtere motorsag, ryddesag og traktor med vinsj. Etter hvert skal de også kunne kjøre både lassbærer og hogstmaskin slik Jonas akkurat beskrev det for Emil. De må lære å planlegge drifter, og å vedlikeholde en skogsbilvei.

Før de slipper til i maskinene må de kunne det grunnleggende om skogens biologi og vegetasjon, om foryngelse, ungskogpleie og skjøtsel av skogen. De må kunne den norske miljøstandarden (PEFC), og de må ikke minst ha helse, miljø og sikkerhet, helt fremst i pannebrasken, så det ikke

Her får Ola Engelién Skaug (foran), Mads Øverstuen fra Gjøvik og Vebjørn Hilmen prøve seg på å bedømme virkeskvaliteten. – Vi lærer aller best når vi er ute i skogen og får prøve selv i praksis de tingene vi har lært i teorien i klassen, sier de tre fornøyd.

Elevene trives aller best i nærheten av en skogsmaskin. Bak f.v.: Simen Espelien, Even Hansebakken, Marie Stensby Hagen, Vebjørn Hilmen og Mads Øverstuen. Foran f.v.: Trond Nordraak (lærer), Lars Gudbrand Hoff og Jonas Grøterud (begge fra Lunde Skog AS), Ola Engelién Skaug, Øyvind Bjørnstad (skjult bak Ola), Audun Nyseth, Simen Elveland Fauske, Emil Vasveen og Ole Petter Bruvik (lærer).

går galt når de slippes løs med sager og maskiner. Litt må de også kunne om økonomi, effektiv drift og god forvaltning av skogens ressurser.

– Det sier seg selv at elevene ikke blir utlært i alt om skogen på den korte tiden vi har til disposisjon, men tilbakemeldingene vi har fra næringa tilsier at vi har lyktes godt med å få til et felles samarbeid som gir elevene den bakgrunnen de trenger, sier Trond Nordraak fornøyd.

DE ALLER FLESTE AV GUTTENE på skogbrukslinja har mål om å ta fagbrevet og komme seg ut i en skogsmaskin så raskt de bare kan. Marie Stensby Hagen derimot har litt andre planer.

– Jeg vil først gå Vg3 studieforbereende, slik at jeg kan søke meg videre til en høyskole eller et universitet når jeg er ferdig her, sier hun.

Å ta fagbrevet gjør hun eventuelt etter Vg3. Dersom det blir høyere studier er Marie ikke helt sikker på hvilken retning hun vil velge.

– Jeg oppdager jo stadig nye fagområder som frister meg, sier hun. I forrige uke var vi for eksempel ute med en biolog for å lære om PEFC Norsk Skogstandard, og da fikk jeg forståelsen av at biologer også kan jobbe mye utendørs. Jeg fryktet de var mest inne og i laboratorium, mens jeg vil helst vær ute i friluft, slår hun fast.

Både skogfag, biologi og utmarksstudier frister den unge jenta, som valgte å søke seg til skogfag nettopp fordi hun er interessert i friluftsliv, jakt og vilt.

– Jeg har jo litt tid på å bestemme meg. I mellomtiden tar jeg et ekstra mattekurs i år og kanskje et ekstra kurs i kjemi neste år, forteller hun.

Dermed vil hun ha det formelle på plass for å gå videre på en naturfaglig bachelorutdanning. Det er ikke alltid like enkelt for en 17-åring å ta stilling til alle valgmuligheter og framtidsplaner, men en ting er Marie og guttene rundt henne sikre på - akkurat i dag: «På skogen vil je være, ja på skogen vil je bo». ■

Gutten i skogkanten

Håvar Vold har ett viktig mål i livet. Han skal kjøre hogstmaskin. I timevis sto han i skogkanten og så på de store maskinene. Nå har han kommet inn på skolen, og er sikret lærlingekontrakt. Vi må ta godt imot dem som er interessert, sier skogsentreprenør Tor Halgrim Benterud.

Tekst og foto: Roar Ree Kirkevold

Dette er lærlingeplassen sin. Pris: Over fire millioner og uendelig med moro.

”

Det er ikke ofte vi opplever en gutt som har med seg matpakke og blåbærssaft på termos. Det ville jo vært utrolig teit å ikke ta vare på en slik interesse og et slikt talent. Tor Halgrim Benterud

“

Noen mennesker går hele livet og lur på hva de egentlig vil bli, mens andre er helt sikre. Håvar Vold fra Hof i Vestfold var to og et halvt år da han så en hogstmaskin i arbeid for første gang.

Faren Vidar Vold forteller at gutten hylte og skrek så fælt da de kjørte forbi en hogstmaskin da gutten var tre, at de måtte stoppe og se. Han ga seg ikke. Vidar måtte ringe hjem til kona og utsette middagen.

- JEG HUSKER EN GANG da han var seks år, forteller far Vidar. Da hadde vi allerede gått mange mil i sølete lassbærerspor for å oppsøke hogstmaskinens magiske verden.

Den unge Håvar hadde blitt kjent med sjåføren, og som vanlig fikk han sitte bak føreriset i den 30 tonn store maskinen. Praten gikk lett. Håvar hørte etter og snappet opp. Etter en lang stund kom de kjørende mot der faren sto.

– Jeg holdt på å dette på ryggen, smiler faren. Det var Håvar som kjørte. Det var trygt i sakte fart på slett bakke. Der og da bestemte Håvar seg for hva han skulle jobbe med.

- DET ER KOMBINASJONEN med skog, tømmerlukt og maskiner, olje og passe med skruing, som er tiltrekkende, sier Håvar.

Nå har han blitt 17 år. I flere somrer har pappa Vidar kjørt han fra huset i skogkanten i Hof til Sande hvor skogs-entreprenør Benterud holder til.

– Vi finner alltid noe å gjøre for ungdom som virkelig vil, sier junior Tor Halgrim Benterud som driver ganske stort innen tømmerbransjen. Faren hans, Tor Jørgen Benterud, driver også. Hvert sitt firma, men de samarbeider godt.

TOR HALGRIM ER KLAR i sin anbefaling til andre skogs-entreprenører.

– Ta deg tid til å snakke med dem som er interesserte. Vi arbeider i en liten, men spennende næring, og derfor må vi ta vare på alle som vil begynne hos oss.

Senior Tor Jørgen har hatt fire lærlinger. Alle har fått jobb i firmaet i ettertid, og tre er der fremdeles.

– Det er dem som virkelig vil, som har størst mulighet for å bli virkelig gode. Jo før man begynner, jo bedre er det, sier Tor Halgrim. Selvsagt forstår han at en maskin til over fire millioner må gå jevnt, men ser du en jente- eller guttunge i skogkanten, så ta ei lita pause, råder han. På en hogstmaskin må man i gjennomsnitt ta 18 avgjørelser i minuttet, har han lest. Til sammenligning tar en helikopter-pilot 15.

– 110 prosent konsentrasjon, da er det greit med noen minutters pause innimellom. Derfor kan vi like godt snakke litt med folk som er interessert.

– Men vi kan vel ikke oppfordre unger til å gå bort til hogstmaskiner i drift, spør vi.

– Nei, det er klart at man må være ytterst forsiktig, men de som er foreldre burde likevel følge opp når ungene viser interesse for noe.

– Bli med dem, og ha på ei synlig jakke. Vi er vant til å være på vakt, så vi tar aldri noen sjanser, sier han.

De som skal kjøre hogstmaskin, må håndtere datamaskiner ganske bra. Norge er på topp i verden når det gjelder digitalt utstyr i driftene.

HÅVAR ER EN BESKJEDEN GUTT. Det liker Tor Halgrim godt.

– Vi behøver ikke de som er verdensmestre i alt. Hogstmaskinarbeid er presisjon, oppmerksomhet og utholdenhet. Du må være ydmyk av type, hevder han.

– Arbeidsplassen koster fire millioner (hogstmaskin koster fire millioner og en lassbærer omtrent tre) og du må også kunne en god del data for å håndtere verktøyene.

– Det er ikke ofte vi opplever en gutt som har med seg matpakke og blåbærssaft på termos. Det ville jo vært utrolig teit å ikke ta vare på en slik interesse og et slikt talent, smiler Tor Halgrim.

- JEG ER UTROLIG GLAD for at dere har tatt imot gutten så åpent, sier Vidar. Når skolen har fri, så har det ofte hendt at Tor Halgrim har kjørt bortom og hentet Håvar om morgenen. Så sitter han på hele dagen, før han blir kjørt hjem til slutt.

– Det er jo hyggelig å ha litt annet selskap en elg og rådyr, sier Tor Halgrim.

De to har snakket om enda en viktig ting. Nemlig om at det tar lengre tid å lære seg å kjøre lassbærer enn hogstmaskin. Tor Halgrim er nøye med at man skal begynne sakte og presist, slik at armen på lassbæreren ikke bommer, men blir som armen på kroppen.

– Farten kommer av seg selv med trening, sier han. Det er all bommingen som tar tid.

Håvar nikker. Han har allerede begynt treningen. Tor Halgrim har fortalt ham at det også er noe som heter norgesmesterskap i lassbærerkjøring. Vi kommer helt sikkert til å høre mye mer om den unge gutten i fremtiden. ➔

På en hogstmaskin må man i gjennomsnitt ta 18 avgjørelser i minuttet.

Tor Halgrim Benterud

“

Heldigvis kom Håvar Vold inn på den utdanningen som han virkelig ønsker seg. Ikke gi deg hvis du opplever motgang, er hans råd til andre.

Forskjell etter hvor du bor

Både skogsentreprenør Tor Halgrim Benterud og Vidar Vold sier de har svært dårlig erfaring med Buskerud fylkeskommune. Folkene som arbeider på inntakskontoret der står ikke høyt i kurs.

- VI HAR EN STERK FØLELSE AV å bli motarbeidet fordi vi bor i Vestfold mens Kongsberg videregående skole (Saggrenda) ligger i Buskerud.

– Selv om Vestfold fylkeskommune har garantert for at de vil betale for Håvars studieplass, og at skolen har bekräftet at det er ledige studieplasser, mener vi at Buskerud fylkeskommune ikke har lagt to pinner i kors for å få ham inn, sier Vidar Vold. I fjor endte det med at Håvar måtte gå VK1 på Gjennestad videregående skole i Vestfold. Det er en bra skole, men her går det gartnerne og ikke skogsentreprenører.

HÅVAR SØKTE SAGGRENDA på nytt i år (Vg2 og 3). Også nå var det ledige plasser og penger fra Vestfold.

Etter bulder og brak fra Vidar fikk han beskjed om at han hadde kommet inn. Drømmen gikk i oppfyllelse! Så gikk det 14 dager og så kom en ny mail om at han sto på venteliste.

– Slikt er å motarbeide ungdom som vil noe, sier Vidar Vold bestemt. Han slo i bordet og sa sin mening. Få dager etter skrev Buskerud fylkeskommune at han hadde kommet inn.

Tor Halgrim Benterud har selv gått på Saggrenda og har flere oppdrag i forbindelse med opplæringen der i dag også.

– Jeg tror jeg har hele skognæringen med meg når jeg sier at det offentlige må legge til rette for de som vil noe. Både næringen og samfunnet behøver talentene, sier han alvorlig.

FYLKESUTDANNINGSSJEF I BUSKERUD, Jan-Helge Atterås, kommenterer saken raskt på vår forespørsel.

– Dersom Vestfold fylkeskommune hadde spurt om å få kjøpe plass på Vg1 naturbruk skoleåret 2016/2017, ville Buskerud fylkeskommune svart ja. Men det har Vestfold ikke spurt Buskerud om, skriver han.

Lovverket er endret mellom disse to skoleårene, og Atterås slår fast at «søkere som søker andre fylker enn hjemfylket, kommer bakerst i køen i andre fylker.»

I år søkte Håvar Vold både Vestfold fylkeskommune om å kjøpe plass til ham på Vg2 skogbruk ved Kongsberg vgs (Saggrenda) og direkte til Buskerud fylkeskommune om samme plass. Det forklarer de ulike (og uheldige) beskjedene.

– Oversikt over ledige plasser foreligger som oftest ved skolestart eller etter skolestart, opplyser Atterås.

Læringen får være å stå på hvis det er noe du virkelig brenner for. På tross av at alle landets fylker tar inn egne studenter først (det kan man jo mene mye om, men slik er det nå engang), lønner det seg å ta kontakt med fylkeskommunen i eget fylke. Snakk gjerne også med skolen du går på året før.

– Prosessen opplevde jeg som motgang, sier Håvar. Men jeg ville ikke gi meg. Nå har jeg kommet inn og jeg skal vise at dette er yrket for meg.

-HÅVAR VOLD FÅR HELT KLART lærlingkontrakt hos oss, sier Benterud.

– Jeg skal sette han til fine oppdrag og ikke fullt så fine oppdrag. Han skal få lov til å ligge på ryggen i søla under hogstmaskinen å skru når noe går i stykker. Slik siler vi ut ekte ståpåvilje fra bajaseri i store maskiner.

– Helt i orden, smiler Håvar lurt. Jeg er klar. **S**

”
Det er kombi-
nasjonen med
skog, tømmer-
lukt, olje og
maskiner, og
passe med
skruing, som
er tiltrekkende.

Håvar Vold

“

Gjødsling 2018

Kontakt ditt lokale skogeierlag
eller NaturPartner.

NaturPartner: Tlf: 91550976 eller 99227342

mail: lars@naturpartner.com

Foto: Inge Jahren

Beitepusserere

Norskproduserte
kvalitetspusserere

www.duun.no

Alle duun beitepusserere er bygget av Strenx stål. Kraftig rotor med hammerkniver. Stor og kraftig rullevals som gjør at pusseren følger terrenget godt. Kraftige reimer som tåler store belastninger.

Bakmonterte modeller:
BP220, BP280, BP300
50 cm hydraulisk sideforskyvning.

Modeller på arm:
BPA180 og BPA220
Kan vippes 90 grader oppover og 60 grader nedover.

VELG GRØNT – velg skog!

Det finnes åtte videregående skoler i Norge hvor du kan ta «Vg2 skogbruk». Under finner du litt fakta om de åtte videregående skolene med Vg2 skogbruk. Tekst: Åsmund Lang

1

Mosjøen videregående skole, studiested Marka, i Nordland

Mosjøen vgs. Marka ligger åtte km øst for Mosjøen. Skolen er den eneste i Nord-Norge som tilbyr Vg2 skogbruk. Skolen har internat med plass til 85 elever.

Jakt og fiske, samt tilrettelegging for friluftsliv inngår som temaer i skogbruksstudiet på Mosjøen. Mye av opplæringen skjer i form av praktiske øvinger i smågrupper nær skolen. Deler av opplæringen foregår i Sverige.

Les mer: <http://mosjoen.vgs.no>

2

Mære landbruksskole, i Trøndelag

Mære ligger 12 km sør for Steinkjer. Internatet er revet og bygget opp på nytt og skal være klart til innflytting våren 2018, med både internat og hybelhus.

Skogbruksutdanningen omfatter både skogskjøtsel, drift og vedlikehold basert på kunnskap om økologi, miljø og tekniske løsninger. Forretningsplan for bedriftsetablering, marked, planverk, økonomiske kalkyler og bruk av digitale verktøy, inngår i faget.

Les mer: www.maere.no

3

Solør videregående skole avd. Sønsterud, i Hedmark

Sønsterud ligger åtte kilometer øst for Flisa i Solør, nær Finnskogen. Skolen har eget internat med 18 enkeltrom og 28 dobbeltrom.

Tema- og prosjektbasert undervisning, ungdomsbedrift og andre varierte undervisningsformer preger hverdagen.

Les mer: <https://soloer.vgs.no>

4

Lena-Valle videregående skole, på Lena i Oppland

Lena-Valle vgs. ligger i Østre Toten, 18 km sør for Gjøvik. Skolen har eget internat med 60 rom fordelt på ulike boenheter. Fra 1. januar 2015 ble Lena og Valle slått sammen til én skole. 1. november 2017 var det nøyaktig 100 år siden Valle ble startet.

En fylldigere omtale av Valle, med intervju av noen av dagens skogbrukselever finner du på de foregående sidene.

Les mer: www.lena-valle.vgs.no

5

Natur videregående skole i Oslo

Skolen ligger på Furuset i Oslo, med kort avstand til offentlig kommunikasjon som buss og T-bane. Skolen bruker gjerne naturen som klasserom.

På Vg2 skogbruk lærer du om skog og mark gjennom ulike friluftaktiviteter som f. eks overnattingsturer ute, skiturer, fiske, leirdueskyting, småviltjakt, orrhaneleik, fjellklatring, rafting, juving, rappelling osv. Studiet fokuserer mye på generelt skogbruk og hvordan håndtere større og mindre redskaper og maskiner.

Les mer: <https://natur.vgs.no>

6

Kongsberg videregående skole, avdeling Saggrenda i Buskerud

Saggrenda ligger rundt åtte kilometer vest for Kongsberg. Internatet har 68 sengeplasser.

Undervisningen kombinerer teoretisk og praktisk opplæring, blant annet med elevbedrifter. Mange av undervisningsoppgavene er knyttet til oppdrag skolen tar på seg i skog og utmark. Elevene får utstedt bevis for dokumentert sikkerhetsopplæring innen motorsag, ryddesag, traktor med vinsj, snøskuter og jernhest. Les mer: <http://www.kongsberg.vgs.no>

8

KVS-Bygland i Aust-Agder

KVS Bygland er en kristen, privat internatskole, lokalisert i Bygland i Setesdalen i Aust-Agder, ca. 35 km nord for Evje.

Skolen har i dag to studieretninger – byggfag og naturbruk. Vg2-skogbrukslinja nyter godt av at skolen disponerer ca. 40.000 dekar utmark, som kan brukes både til hogst, øvingsområde og til småviltjakt. Mye av undervisningen foregår utendørs. Les mer: <http://kvs-bygland.no>

7

Nome videregående skole avd. Søve i Telemark

Søve ligger ved Ulefoss i Telemark. Levende skolemiljø med egen gårdsdrift og internat for 60 elever.

Søve tilbyr både en tradisjonell skobruksutdanning – rettet inn mot å bli skogsoperatør, samt et løp med fokus på jakt og friluftsliv. Begge har fokus på tradisjonelle fag som 'drift og vedlikehold', samt 'skjøtsel, utmark og bedrift. I det alternative løpet er antall timer med maskin og redskap redusert betydelig, mens antall timer med jakt og friluftsliv er økt tilsvarende. Det gir elevene frihet til å velge faglig retning selv. Les mer: www.nome.vgs.no

9

Voss vidaregående skule, i Hordaland

Voss vgs. er det nye navnet etter at Voss jordbruksskule og Voss vidaregående skule ble slått sammen høsten 2016. Skolene har felles internat på Rogne.

Skognæringen har beregnet at det finnes 40 bedrifter som trenger folk med skogsentreprenørbakgrunn på Vestlandet og at disse anslagsvis trenger 10 lærlinger per år, mens det i dag ikke finnes et eneste skogfaglig utdanningstilbud på hele Vestlandet.

En samlet skognæring i vest har derfor tatt et initiativ overfor Hordaland fylkeskommune og Voss vgs. for å se om det er mulig å få opprettet Vg2 skogbruk på Voss.

Det var ikke mulig å få bekreftet eller avkreftet hvorvidt et slikt tilbud blir opprettet og om det eventuelt blir klart til studiestart våren 2018 før denne utgaven av Skog gikk i trykken.

Følg med på: <https://www.hordaland.no/nn-NO/skole/nyevossvgs/>

Foto: Torunn Bråna.

”

Dersom drømmejobben dukker opp når jeg har avsluttet bachelorstudiene, tror jeg neppe jeg kommer til å si nei takk for å gå to år ekstra på skole.

Ronja Fyhn Foros

“

Martin Storberget og Ronja Fyhn Foros har funnet seg godt til rette på Campus Evenstad og er også godt fornøyd med skogbruksutdanningen ved Høgskolen i Innlandet. De håper den vil gi dem rask tilgang på jobb når bachelorgraden er sikret.

”

Jeg har vært med pappa på vedhogst siden jeg var en neve stor, så du kan si jeg har dette med skogsdrift i blodet.

Martin Storberget

“

Vil raskt ut i jobb i skogen

Ronja Fyhn Foros og Martin Storberget håper begge å få jobbe ute i skogen etter endte bachelorstudier ved Høgskolen i Innlandet. – Vi har hørt at det nærmest er jobbgaranti for studenter med skogbruksutdanning, og satser på at en jobb er på plass når vi er klare for det, sier de to optimistisk.

Tekst og foto: Åsmund Lang

Magasinet Skog møter de to på Campus Evenstad etter at de begge har avlagt muntlig eksamen i faget skoglig planlegging i midten av oktober. Begge er nå godt i gang med andre året av det treårige kurset «bachelor i skogbruk» som Høgskolen i Innlandet tilbyr.

CAMPUS EVENSTAD, hvor skogbrukslinja er lokalisert, er et lite men moderne skolesenter i Stor-Elvdal kommune, to mil sør for Koppang, i hjertet av Østerdalen.

Begge de to skogstudentene forteller at de har funnet seg godt til rette på Evenstad, og at de nettopp søkte seg dit fordi høgskolen har en anerkjent skogutdanning, samt at det er ganske små forhold der.

AT DET BLE NETTOPP SKOGFAG PÅ EVENSTAD, var ingen tilfeldighet verken for Martin eller Ronja.

– Jeg har vært med pappa på vedhogst siden jeg var en neve stor, så du kan si jeg har dette med skogsdrift i blodet fra jeg var liten, forteller Martin. Han kommer fra et småbruk i Elverum, som dessverre for Martin ikke lenger er i drift, så skogeier blir han ikke sånn uten videre.

– Jeg kunne godt tenke meg å bo på en gård og eie egen skog, men jeg har ingen gård å overta, så da må jeg eventuelt ut på det åpne markedet og få kjøpt noe, forteller han.

Da Martin gikk på videregående skole var planen først å bli anleggsmaskinfører, men i stedet for å ta fagbrev tok han det tredje påbygningsåret og sikret seg generell studie-

kompetanse. Interessen og målet hadde endret seg og Martin ville gå skogbruk på Evenstad, i håp om å få en jobb som skogbruksleder i stedet.

– Jeg har allerede hatt sommerjobber med skogforyngelse i både Glommen Skog og Nortømmer, og håper således at det å ha fått en fot innenfor i disse organisasjonene vil være nyttig når jeg skal søke jobb. Aller helst vil jeg jobbe i nærområdet rundt Elverum, sier han.

RONJA KAN, i motsetning til Martin, kanskje få overta en gård med skog om noen år. Hun er oppvokst i en enebolig på Singsås i Sør-Trøndelag, men disponerer nå en kårbolig på onkelen sin gård. Onkelen har ingen egne arvinger og han og Ronja har snakket om at hun kanskje kan få overta når han ønsker å overdra, men foreløpig er ingen ting avgjort. Gården har både dyrka mark og skog.

– Foreløpig konsentrerer jeg meg om å fullføre studiene, så får vi se hva framtida bringer, sier hun.

Ronja var tidlig opptatt av naturen med både jakt, fiske, friluftsliv og dyr, og ønsket å satse på en utdanning i den retningen. Gjennom et eget skogkurs ved Støren skole da hun gikk i 9. klasse, ble den unge jenten brått bestemt på at hun ville satse på en yrkeskarriere til skogs.

– Jeg var i det første kullet som fikk prøve skogkurset på Støren og jeg fremstår vel således som et levende bevis på at den rekrutteringsstrategien har vært en suksess, ler hun. Skogkurset har med årene blitt fast innslag i undervisningen for 9. klasse ved skolen.

Ronja er en aktiv ung dame, som faktisk går to bachelorutdanninger parallelt på Evenstad – både skogbruk og utmarksforvaltning. Disse to bachelorløpene er nært beslektet, og det første studieåret har de nærmest identiske fag. Ved å bruke fire år på studiene, regner Ronja med å kunne dra i land begge de to bachelorgradene.

– **ALLE FAGENE VED HØGSKOLEN I INNLANDET** er lagt opp slik at man innenfor et studieår skal fullføre fire bolker som alle gir 15 studiepoeng, slik at man ved årsslutt har oppnådd 60 studiepoeng. Dette gjør at man selv kan sette sammen fagene og progresjonen i studiene litt som man selv ønsker, forklarer Ronja. ☺

”

Jeg var i det første kullet som fikk prøve skogkurset på Støren og jeg fremstår vel således som et levende bevis på at den rekrutteringsstrategien har vært en suksess. Ronja Fyhn Foros

“

Hun plukker derfor litt fag fra både skog og utmarkssiden underveis i studieløpet, men satser på å skrive de to avsluttende bacheloroppgavene etter hverandre, slik at begge får fullt fokus mens de skrives.

Når det gjelder framtidige yrker, kan Ronja også godt tenke seg å jobbe som skogbruksleder i et andelslag, som skogsjef i en kommune, eller gjerne en eller annen forvalterjobb innenfor utmarks- og viltforvaltning.

MARTIN OG RONJA utelukker ikke at de kan gå videre på et masterstudium når bachelorgradene er sikret, men aller helst vil de begge raskest mulig ut i jobb.

– Dersom drømmejobben dukker opp når jeg har avsluttet bachelorstudiene, tror jeg neppe jeg kommer til å si nei takk for å gå to år ekstra på skole, slår Ronja nøkternt fast. Martin nikker og er hjertens enig.

De to studentene karakteriserer det som «helt topp» å studere skogfag på Evenstad. Begge fikk anbefalt Evenstad av familie og venner i hjembygda, og bringer gjerne anbefalingen videre til kommende generasjoner.

– Jeg kommer fra ei lita bygd og ville bo i ei lita bygd. Evenstad er et studiested med rundt 240 elever. Det at vi er så få gjør også at vi får et tett og sammensveiset miljø mellom studentene. Vi får også tett og god dialog med lærerne her, noe som gjør at terskelen for å få hjelp med ting man står fast på, også er lav, sier Ronja.

Martin, som er fra Elverum, synes dessuten det er fint å ha studiestedet nokså nær hjemme, og han har inntrykk

av at Norges biovitenskapelige universitet (NMBU) i Ås, er større og mer upersonlig enn Evenstad. – Dessuten er det mange som mener at skogutdanningen på Evenstad er mer praktisk rettet. Derfor passet Evenstad best for meg, slår han fast.

EN AV DE STORE FORDELENE med Campus Evenstad ifølge de to studentene, er at skolen og studenthyblene ligger på det samme tunet. Dette gjør at både utdanningen og sosiale aktiviteter blir nært og oversiktlig.

– Det første året er det lagt opp til mye fellesaktiviteter både faglig og sosialt, og jeg vil anbefale alle å bo på campus i alle fall det første året. Da er du garantert å få gode venner, som vil følge deg de årene du studerer her, reklamerer Martin.

Østerdalen og områdene rundt Evenstad byr på mange friluftaktiviteter som fotturer, fjellturer, kanopadling og jakt og fiske. Tilknyttet studenthyblene er det også en egen hundegård for studenter som vil ha hunden med seg, og det er også en egen skytebane tilknyttet campus.

– Ellers er studentene flinke til å finne på egne aktiviteter og dra hverandre med på alt som er gøy. Det finnes en Facebookside hvor alt som skjer blir lagt åpent ut, så er det opp til hver enkelt å bli med på det man har lyst på. Her på Evenstad hjelper alle hverandre til å få mest mulig ut av studieårene, både faglig og sosialt. Det er ingen spisse albuer eller utpreget konkurransementalitet, forteller Ronja.

Høgskolen i Innlandet og Statsbygg ville ha et signalbygg i moderne bruk av massivtre når de bygget det nye administrasjonsbygget på Campus Evenstad. Bygget ble ferdigstilt i desember 2016.

Satser mer på skogfag

Ledelsen ved Høgskolen i Innlandet viser en tydelig vilje til å satse på alle de tre hovedfagene her ved Evenstad, både skogbruk, utmarksfagene og anvendt økologi, sier Kristin Evensen Gangås. Hun er førsteamanuensis og fungerende avdelingsleder for avdeling for anvendt økologi og landbruksfag, som Campus Evenstad er en del av. Blant annet lyser avdelingen nå ut sju nye stipendiatstillinger (treårige doktorgradsstudier, red. anm.), og flere av disse vil være tilknyttet skog- og utmarksfagene, forteller hun.

– Satsingen på skogfag vises også gjennom at vi nylig fikk styrket avdelingen med en ny førsteamanuensis, Hanne Kristine Sjølie. Hun er den første rene skogforskeren på Evenstad, og skal bidra til å styrke både den faglige forskningen og veiledningen overfor studentene, forklarer Gangås videre.

– Vi styrker dessuten skogsatsingen med at en av de nye stipendiatstillingene tildeles bioenergi, og i

sommer ansatte vi en stipendiat som jobber sammen med Hanne. Fra før har vi også professor Bengt Gunnar Hillring som jobber primært med bioenergis spørsmål, forteller Gangås.

HANNE SJØLIE FORTELLER at hun er forstkandidat (mastergrad i skogfag) og har en doktorgrad i naturforvaltning fra NMBU i Ås. Hun har også jobbet flere år som forsker ved NMBU, men har nå overtatt hjemgården i Rendalen og flyttet tilbake til Østerdalen, sammen med familien.

– Jeg er i gang med å søke om forskningsmidler til et stort prosjekt på vegne av Høgskolen i Innlandet. Dette prosjektet har som mål å se på ressursgrunnlaget som finnes i skogen, herunder tømmer, kjøtt og bær. Vi ønsker å se på hvordan uttak av disse ressursene skaper endringer i økosystemet de er en del av og hvilken klimaeffekt en eventuelt økt ressursutnyttelse vil kunne medføre, forteller hun.

– Ledelsen ved Høgskolen i Innlandet viser en tydelig vilje til å satse på alle de tre hovedfagene her ved Campus Evenstad, både skogbruk, utmarksfagene og anvendt økologi, forteller Kristin Evensen Gangås.

Skogfag som høyskole- eller universitetsutdanning

Det er i dag to studiesteder i Norge som kan tilby en skogfaglig høyskole- og universitetsutdanning: Norges biovitenskapelige universitet (NMBU) i Ås, og Høgskolen i Innlandet – avdeling for anvendt økologi og landbruksfag (Campus Evenstad).

Bachelorgrad

Både NMBU og Høgskolen i Innlandet tilbyr en bachelorutdanning i skogfag. Bachelorgraden er en treårig utdanning som krever at studenten opparbeider seg totalt 180 studiepoeng. Som en del av bachelorgraden må studenten levere en selvstendig bacheloroppgave – som teller 15 studiepoeng.

I tillegg til bachelor i skogbruk, tilbyr Høgskolen i Innlandet også en nært beslektet bachelorgrad i utmarksforvaltning. Dette studiet skal gi studentene yrkesrettet kunnskap om forvaltning og næringsvirksomhet i utmark og omfatter blant annet tema som bærekraftig bruk av skog og andre utmarksressurser som blant annet vilt og fisk.

Mastergrad

Det er bare NMBU som tilbyr en ren mastergrad i skogfag i Norge. En mastergrad er en femårig utdanning, som i praksis består av en treårig bachelorgrad med en toårig mastergrads-påbygning.

Skogfagstudenter med bachelorgrad fra enten Høgskolen i Innlandet eller NMBU kan dermed bygge på sin skogutdanning ved å ta en mastergrad i skogfag ved NMBU. Ved fullført skogfaglig mastergrad, og med en fagkrets som er særlig tilpasset skognæringens behov, kan du på NMBU oppnå tittelen «forstkandidat». Dette er i dag den høyeste skogfaglige tittelen i Norge.

Høgskolen i Innlandet har ingen ren skogfaglig mastergrad, men både bachelorgraden i skogfag og utmarksfag som høyskolen tilbyr, kvalifiserer til opptak til en mastergrad i faget anvendt økologi, som også er lokalisert til Campus Evenstad. Dette studiet kobler økologisk teori og vitenskapelige metoder med forvaltningsrettede problemer rundt ressurser som blant annet skog, vilt og fisk, m.m. Studiet tar for seg effektene av menneskelig bruk av naturens ressurser og hvilke tiltak som kan iverksettes for å redusere eventuelle negative effekter av dette.

Forskerutdanning

Verken NMBU eller Høgskolen i Innlandet har i dag doktorgradsutdanninger med bare skogfag i fagkretsen, men de har likevel flere tilbud til de studentene som har fullført en skogfaglig mastergrad og som ønsker en forskerkarriere.

Ved Høgskolen i Innlandet er dette først og fremst ivarettatt ved doktorgradsstudiet i anvendt økologi – som bygger nokså direkte på mastergradstudiet med samme tittel.

Ved NMBU, som totalt tilbyr ti ulike doktorgradsprogrammer, er det programmet naturforvaltning som mest direkte bygger på en mastergrad i skogfag. Blant tema som man kan spesialisere seg på innenfor dette studiet, er blant annet skogfag, treteknologi, fornybar energi og økologi.

For mer informasjon om høyskole- og universitetsutdannelse i skogfag i Norge, se hhv. www.nmbu.no og www.inn.no.

Heller skog enn stauder

Birgit S. Hagalid har funnet drømmejobben i Skogfrøverket. Her viser hun frem et knippe med podede planter, som skal bidra til å sikre at framtidsskogen i Norge blir mer robust og klimatilpasset.

Birgit gjør mye forsøksarbeid i skogen. Her er hun ute med en fiberhelningsmåler for å se hvordan trefiberne i dette treet er.

Birgit Sundbø Hagalid var nesten ferdig med en bachelorgrad i plantevitenskap da hun fant ut at hun var på feil kurs; hun ville heller jobbe i skogbruket enn med stauder. I dag har hun funnet drømmejobben i et prosjekt for planteforedling hos Skogfrøverket.

Tekst og foto: Åsmund Lang

Den blide rogalendingen kommer fra en gård i Hjelmeland i Ryfylke, med rundt 2400 dekar produktiv skog, fjelledelgran til juletresalg og sauehold. Det er foreldrene som fortsatt driver gården, og broren Ola har odelsretten, så Birgit har slått seg til ro med at hun blir på Østlandet de nærmeste årene.

– Det er jo mye skog med fint turterreng her på flatlandet også, sier hun, men innrømmer samtidig at hun kunne ønsket seg kortere avstand til fjellet og noen lokale topper som hun kunne bestige for å få litt frisk luft i lungene og ordentlig utsikt over nærområdet.

- JEG ER OPPTATT AV FRILUFTSLIV OG NATUR, og det var vel også grunnen til at jeg valgte å studere på Norges miljø- og biovitenskapelige universitet i Ås (NMBU). Jeg tok først en bachelorgrad i plantevitenskap, men da jeg var halvveis i tredje året innså jeg at dette ikke var det jeg ønsket å jobbe med i framtida. Det var for fjernt fra min interesse for naturen som ressurs. Derfor tok jeg et fjerde studieår hvor jeg tok alle de obligatoriske fagene i bachelorutdanningen i skogfag i tillegg, fortsetter hun.

Med godkjent bachelorgrad både i plantevitenskap og skogfag, valgte Birgit å gå videre og ta mastergrad i skogfag på NMBU. Masteroppgaven om knoppfenologien til bøk ble levert i vår.

DA HADDE BIRGIT ALLEREDE fått tilbud om jobb i Skogfrøverket. Prosjektet hun jobber med er finansiert over Landbruks- og matdepartementets budsjett, og har som formål å foredle fram et skogplantemateriale som skal være tilpasset framtidens klima i Sørøst-Norge. Prosjektet, som går over fire år, er en del av regjeringens nasjonale klimapolitikk.

– Jeg tok selv kontakt med Skogfrøverket og fikk en sommerjobb hos dem i fjor. Da fikk jeg et bein innåfor, og da de fikk penger til klimaprojekter var jeg så heldig å få tilbud om å jobbe med dette, forteller Birgit fornøyd.

– Å jobbe i Skogfrøverket og med dette prosjektet er en drømmejobb for meg, forteller Birgit opprømt. – For det første får jeg kombinert kunnskapen min både fra plantevitenskap og skogfag. Faglig spenner også prosjektet helt fra det praktiske skogbruket og til forskningsfronten når det gjelder genetik, plantefysiologi og forsøksmetodikk. Dette gjør at jeg får brynet meg på nye og varierte faglige problemstillinger. Jobben innebærer også at jeg må samarbeide tett med fagpersoner i alle leirer, både skogeiere, næringen og forskere, som alle har mye kunnskap å tilføre meg, sier hun.

- DESSUTEN SYNES JEG DET ER VELDIG GIVENDE å få være med på å utvikle nytt skogplantemateriale som både skal bidra til økt vekst og en mer robust og klimatilpasset skog for framtida, som samtidig også kan fange og lagre mer CO₂. Jeg føler jeg er med på å utvikle en viktig brikke i et større bilde, og at produktet av arbeidet vil komme oss alle til gode. Prosjektet vil jo bidra til å skape økte verdier for skognæringen, samtidig som vi skal ivareta den naturlige genetiske diversiteten på en god måte, slår hun fast.

I tillegg til å være prosjektleder for det nevnte prosjektet, deltar Birgit også i de fleste av Skogfrøverkets aktiviteter. Dette innebærer alt fra sanking av frø fra plantasjer, poding, planting, registreringer av forsøk, og altså forskning og utvikling av nye plantematerialer.

Birgit har også ansvar for å koordinere aktiviteten ved Skogfrøverkets driftsområde i lavereliggende områder fra Oslo-området i nord og til og med Aust-Agder i sør, og den forsøksvirksomhet som skjer i samarbeid med NIBIO i dette området. ☺

”
Jeg tok selv
kontakt med
Skogfrøverket
og fikk en
sommerjobb
hos dem i fjor.
Da fikk jeg et
bein innåfor.”

Podingen og andre forsøk gjennomføres i samarbeid med NIBIO på Hogsmark forsøksgård i Ås. Her er Birgit på befaring sammen med Geir Østreng og Anne Eskild Nilsen, som ivaretar den daglige driften av forsøksgården.

Jobben i Skogfrøverket gir Birgit en fin faglig kombinasjon for fagene plantevitenskap og skogfag, som hun har studert ved NMBU. Her er hun ute med en god gammeldags klave for å måle treets volum.

SOM DEN IVRIGE KLIMA- OG MILJØFORKJEMPEREN

Birgit er, skynder hun seg samtidig å understreke at de aktivitetene som stiftelsen Det norske Skogfrøverket jobber med, ikke handler om genmanipulering eller å «tukle» med naturens egenskaper.

– Enkelt forklart tar man utgangspunkt i de beste trærne som står i skogen og avler videre på dem ved å krysse de beste med hverandre og

Når vi poder bruker vi naturens egen evne til å tilpasse seg til vår fordel.

velge de beste av de beste. Slik foretar vi en seleksjon, men denne er av en slik størrelse at vi får den genetiske gevinsten vi ønsker, samtidig som vi ivaretar den genetiske diversiteten. Vi jobber mye med poding, som er en anerkjent og etablert metode innenfor plantevitenskapen.

– Når vi poder bruker vi naturens egen evne til å tilpasse seg til vår fordel uten å endre plantematerialet noe, og hadde vi «tuklet» med naturen er jeg ikke sikker på om jeg kunnet jobbe med dette, sier hun.

BIRGIT ER OPPTATT AV Å BALANSERE hensynet både til skogbrukets verdiskaping og det at vi utnytter naturens ressurser på dens egne premisser.

– Vi må ta vare på skogen som en naturlig ressurs, men samtidig bidra til en utvikling som gjør at den blir mer robust og kan tåle framtidens klima. Skogbruk og miljø må også balanseres, slik at vi både sikrer oss framtidige grønne ressurser som kan erstatte dagens fossile produkter, samtidig som vi tar miljøhensyn og utnytter skogens evne til å binde og lagre CO₂. Skogfrøverkets rolle i det hele blir å foredle et best mulig plantemateriale med tanke på framtidens behov.

– Synes du studietiden på NMBU har gjort deg godt rustet for den jobben du nå skal gjøre?

– Ja, jeg er veldig glad for at jeg valgte å studere ved NMBU. Her har hver enkelt student store muligheter til å velge fag og studieretninger på tvers av ulike fakulteter og studier. Det gir stor frihet til å skreddersy akkurat den utdanningen du selv ønsker.

I TILLEGG BERØMMER HUN studiemiljøet på Ås.– Studentmiljøet på NMBU er kjempebra! Skogfagsstudenten har et tett samhold og man har ofte et klassemiljø selv om man går på universitetet. Skogbrukerne er også over gjennomsnittet interessert i det de studerer og det skjer nesten årlig at studenter fra andre fagområder hopper over til skogfag, fordi entusiasmen fra studentene her rett og slett smitter over på de andre, ler Birgit.

– Og hvilke planer eller visjoner har du for framtiden når prosjektet ved Skogfrøverket er slutt om fire år?

– På den ene siden håper jeg å få jobbe videre med spennende problemstillinger her ved Skogfrøverket. De har jo har en nøkkelrolle i å utvikle skogen som en framtidsressurs til beste for alle, og jeg tror knapt jeg kan finne en mer passende arbeidsplass for meg, sier hun.

Samtidig har Birgit en draging mot Vestlandet hvor både hun og samboeren Rasmus Stokkeland kommer fra.

– Rasmus, som for øvrig også har utdanning innen skogfag fra Høgskolen i Hedmark og NMBU, jobber nå som frittstående konsulent, så kanskje kan vi jobbe sammen i eget firma en gang i framtida? Kanskje får vi også kjøpt oss en gård med skog, så vi kan flytte tilbake til Vestlandet, filosoferer hun.

– Nå har jeg fire år på å finne ut hva jeg vil videre. Det kan være greit å gjøre opp status og ha muligheten til å juster kursen etter noen år, hvis man har lyst til å prøve noe nytt. Det får tiden vise, sier hun ubekymret. **S**

EFFEKTIVE HJELPERE

Kampanjeperiode t.o.m. uke 52

TORO

26.990

**TORO POWER MAX HD 10.28 OXHE
M/ VARME I HÅNDTAKET OG ELSTART**

Art. nr. 38836

TORO

13.590

**TORO
SNOW MAX 7.24 QXE**

Art. nr. 38711

LANG HOLDBARHET!

169

ASPEN

ASPEN 4 ALKYLATBENSIN

Art. nr. 4T005N54

ASPEN

AUTOFYLLER

Art. nr. 1996

159

PROFF SERVICE – TRYGGE KJØP!

Alle maskiner kjøpt hos Eiksenteret leveres ferdig montert og testet. På våre egne verksteder får du all den hjelpen du trenger, og her jobber det kun fagfolk som kjenner maskinene du har kjøpt, veldig godt. Velkommen til en trygg handel!

Finn ditt lokale Eiksenter på eiksenteret.no

EIK
SENTERET
eiksenteret.no

– Du behøver ikke bli som gutta

Er du litt åpen og ydmyk samtidig som du er interessert, så passer du godt i skognæringen.

”

Har du lyst på å ta på sminke eller gjøre noe ekstra med håret, så gjør det.

“

Mari Meisingset har fått jobb som skogbruksleder rett etter utdanningen. – By på deg selv og vær ikke redd for å flytt dit jobben er, råder hun. Dessuten: Jenter skal være jenter, også i skogbruket.

Tekst og foto: Roar Ree Kirkevold

Allerede fra ungdomsskolen i Lillehammer, visste Mari Meisingset at det var skogen hun skulle arbeide med når hun ble ferdig utdannet.

Moren Anne Beate Akre-Hansen var intensivsykepleier i turnus og faren Harald Erik Meisingset tok Mari med på jobb ut i skogen. Han arbeidet ved Skogkurs på Biri til han døde altfor tidlig i 2006. Også to av Maris onkler arbeider i skognæringen.

– **DET VAR IKKE NOE TVIL** om hva jeg ville jobbe med, sier hun fra en tømmerlunne mellom Hvittingfoss og Kongsberg. Hogstmaskinen i bakgrunnen krabber oppover den bratte lia og trekker trærne med seg ned slik at den brede lassbæreren får to ranker med sortert tømmer å plukke opp.

– Jeg gikk tre år på «Evenstad» (Høgskolen i Innlandet, Evenstad), forteller hun. Det var et veldig godt studentmiljø der. Få elever som ble godt kjent, og lærere som fokuserte på hvordan man kan lære i praksis.

Særlig det at mye av skoleåret foregikk utendørs, var viktig for henne. Minnene fra turene med faren sitter i som glede og hygge.

– **HVIS DU GÅR PÅ UNGDOMSSKOLEN** og lurer på hva du skal gjøre etterpå, så burde du vurdere en utdanning innen skogbruk, tipser hun.

– Det er så mye mer enn hydraulikkolje og motordur. Skogbruk som fag er alt, egentlig. Særlig bra at så mye av undervisningen foregår ute i felt. Det er jo her ute i skogen som jobben gjøres.

Hun har hatt sommerjobb i både Mjøsen Skog og Glommen Skog. I Mjøsen hadde hun den lange tittelen skogkulturpåkriver i tre somre. Jobben besto i å oppsøke skogeiere og snakke med dem om hva de kunne gjøre for å få mer ut av skogen sin fremover.

– Det var artig, forteller hun. Jeg har ikke så vanskelig for verken å le eller snakke med folk, men jeg møtte så mye glede. Ganske mange bestilte tjenester av andelslaget sitt. Jeg er sikker på at de får mye ut av det de bestilte når tømmeret en gang skal hogges, sier hun.

Mari er ei tøff jente, men du skal tørre å være deg selv, er hennes råd.

MARI HAR VÆRT AKTIV også når det gjelder å skaffe seg erfaring.

– Jeg har kjørt lassbærer og traktor med vinsj, jobbet med motorsag, ryddesag og vinsj (elevene hadde egne drifter i skogen på Valle videregående skole (Vg2). Hvis du kan vise til at du har litt peiling, er det lettere å få jobb. En arbeidsgiver vil jo ansette folk som står på og «leverer varer». Dessuten hjelper det med et smil, ler hun. ➔

”

Skogbruk som fag er alt, egentlig.

“

Hele kontoret er jo egentlig ute. Her diskuterer Mari Meisingset ei drift med maskinentreprenør Lars Tore Thorsrud.

”

*Du må ikke
være snakke-
salig, bare pas-
se utadvendt.*

“

EGENTLIG HADDE HUN GLEMT at hun hadde søkt jobb som skogbruksleder i Viken Skog.

– Når de ringte og fortalte at de hadde to nye stillinger ledig, dro jeg på intervju selv om jeg ikke visste noe om noen av områdene. Du må ikke være redd for å flytte, sier hun. – Det er ikke farlig, du blir alltid kjent med nye folk, og alle i skogbransjen er hyggelige mennesker. Særlig når du viser at du står på og smiler litt i tillegg.

HUN INNROMMER at det har vært mye å sette seg inn i. Alt hun lærte på skolen og i sommerjobbene kom godt med.

– Da forsto jeg raskere selve systemet, sier hun. – Etter det, kunne jeg lettere sette meg inn i data-programmer og andre rutiner.

Hele kontoret er jo egentlig utendørs. Her ute i skogen.

HVILKE EGENSKAPER er viktigst når du skal jobbe i skogbransjen?

– Hmm... sier hun. – Det er ikke så godt å si. At du kan (og vil) snakke med folk er viktig. Du må ikke være snakkesalig, bare passe utadvendt. Så må du huske å høre etter hva entreprenørene, kollegaene og skogeierne sier. Litt ydmykhet, kommer alltid godt med.

I tillegg, har hun en oppfordring til alle jentene som skal inn i denne bransjen.

– Vær deg selv. Tørr å være jente! Det kan være lett å «bli som gutta», kanskje til og med enda mer gutt enn gut-

tene. Det er helt nødvendig ifølge Mari.

– Har du lyst på å ta på sminke eller gjøre noe ekstra med håret, så gjør det. Så lenge du har lyst til det, blir det naturlig. Alle setter pris på naturlighet, sier hun etterfulgt av en klingende latter.

TELEFONEN RINGER. Det er en skogeier. Han vil diskutere en tømmerdrift.

– Jeg er i gang, ser du, ler hun. Etter tre og en halv måned har hun allerede vist at hun har faglig tyngde.

Det gjelder å stå på slik at hun også i år kan dra på jakt med onkel.

I 2015 skjøt hun sin første elg.

– Jeg var egentlig helt rolig, forteller hun. Elgen kom i fin ganglos ut på ei myr. Pang, pang. To gode skudd og elgen datt.

– Det var sent om kvelden, og jeg tenkte før jeg trakk av at hvis jeg ikke skyter nå, blir onkel sikkert sur. Han satt på post litt lenger ned i terrenget.

– Så tenkte jeg at hvis jeg skyter nå, så blir han sikkert sur da også, for da blir det midnatt før vi får den ut.

– Etter det trakk jeg bare av.

Men han ble ikke sur i det hele tatt. Etterpå kom adrenalinet mitt. Alt som har med skog å gjøre er fantastisk.

Så ringer telefonen på nytt. Hun ler en ny klingende latter.

Det er mer tømmer på vei. **S**

”

Aarø formidler stoffet lett forståelig, presist og kort. Fra juryens begrunnelse

“

Landets beste masteroppgave

Ida Aarø (25) fikk 100.000 kroner i stipend av skognæringen for sin masteroppgave for karbonlagring i død ved.

Tekst og foto: Roar Ree Kirkevold

I følge juryen var Ida Aarø den studenten som hadde levert årets beste masteroppgave innen skogfag i år.

Oppgaven gir økt kunnskap om hvor fort liggende død ved blir brutt ned, heter det i begrunnelsen. Dette er et relevant tema når det gjelder karbonlagring i skog. Død ved bidrar til skogjordens karbonlager, samtidig som den er viktig for arts mangfoldet i skog. Ida Aarø's resultater kan bli brukt til mer presis beregning av karbonlagringen i skog.

I JURYENS BEGRUNNELSE heter det at «basert på resultatene i oppgaven er Aarø i stand til å kritisere tidligere konklusjoner på samme materiale publisert av forskere internasjonalt.

Som masterstudent viser dette fremragende analytiske evner. Forskningskvaliteten ligger derfor over det man forventer fra en masterstudent, og nærmer seg PhD-nivå.»

HUN SKREV OPPGAVEN på engelsk og juryen lot seg også imponere av hennes høye formidlingsevne på et fremmedspråk.

Ida Aarø har allerede fått jobb som rådgiver innen frivillig vern, skog og klima hos Norges Skogeierforbund.

- NORGESHISTORIEN VISER at det er utnyttelsen av naturressursene våre som har skapt velstanden i landet vårt, sa landbruks- og matminister Jon Georg Dale da han overrakte skognæringens stipender til årets beste masterstudenter i skogfag ved Norges biovitenskapelige universitet (NMBU).

– Det grønne skiftet er her nå og skogen og våre skogressurser har potensial for å ta over mye av verdiskapningen etter oljen. Derfor trenger skognæringen dyktige medarbeidere, la han til.

ÅTTE AV ÅRETS masterstudenter ved NMBU fikk overrakt et stipend på 50.000 kroner hver. Det er en samlet skognæring som betaler gildet.

Nyvalgt styreleder Inge Myrlund fra Velg Skog la vekt på at det er disse studentene som skal bringe bransjen videre.

Stolte masterstudenter fra Norges Miljø- og biovitenskapelige universitet fikk 450.000 kroner i stipender fra skognæringen. Foran: Ida Aarø, Karstein G. Lona (t.v.), Gunvor G. Koller (t.h.), May Britt Haugen (bak til venstre), Birgit S. Hagalid og Ida Marie Strekerud. Bakerst: Landbruks- og matminister Jon Georg Dale, som delte ut stipendene på vegne av næringen.

Vil tiltrekke seg dyktige studenter

Skognæringen tilbyr et stipend på 50.000 kroner til masterstudenter som velger skogfag.

En jury vurderer alle oppgavene ut fra følgende kriterier: Tema, resultater, originalitet, kvalitet og formidling. Juryen har bestått av representanter fra næringen, forvaltningen

og Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU).

Omtrent halvparten av masterstudentene får stipendet. I tillegg får den studenten som har levert den beste oppgaven (fortsatt samme kriterium) et tilleggsstipendium på 50.000 kroner.

Hensikten er å bidra til at skognæringen tiltrekker seg dyktige studenter.

Utsiktene for å få jobb i denne bransjen er gode for tiden.

Disse åtte skogfagstudentene ved NMBU fikk hver et stipend på 50.000 kroner:

Ida Aarø (som også fikk 50.000 kroner ekstra for beste oppgave)
Gunvor G. Koller
Ida Marie Strekerud
Karstein G. Lona
May Britt Haugen
Birgit S. Hagalid
Lenart Noordermeer (ikke tilstede på utdelingen)
Bjørnar Johansen (ikke tilstede på utdelingen)

Tre er et svært pedagogisk

Bygging med tre er noe av det første som møter arkitektstudentene ved NTNU. - Tre er et svært pedagogisk materiale, forteller arkitekt og førsteamanuensis Gro Rødne ved institutt for arkitektur og teknologi. Tekst og foto: Knut Werner Lindeberg Alsén

Arets studentprosjekt for arkitektstudentene ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) ble en stor trekonstruksjon sammensatt av reisverk og bjelkelag. Målet var å vise potensialet til et offentlig uterom langs havnebassenget i Brattøra i Trondheim. Byggevirksomheten ble sluttført i tilknytning til den store trekonferansen Forum Wood Nordic, som ble arrangert i Trondheim i september.

HVERT ÅR DE SISTE 14 ÅRENE har byggenæringen med Tresenteret og NTNU Wood i spissen, bidratt med tre-materialer til førsteårsstudentene, slik at de kan bygge i full skala (målestokk 1:1).

Arbeidet omfatter både planlegging, tegning og bygging slik at dette blir en «realistisk øvelse» der studentene får erfaring med hele prosessen fra design til byggeri. Det er også en øvelse i samarbeid og planlegging av arbeidet, noe studentene løste på en god måte.

- TRE ER ET SVÆRT PEDAGOGISK MATERIALE. Det er lett å håndtere, forme og lett å endre. Dessuten er det enkelt å endre hvis man gjør en feil, forteller Gro Rødne.

Hun har veiledet studentene gjennom utfordringene de har møtt i prosessen fra tegning, organisering til «ferdig produkt» sammen med førsteamanuensis Bjørn Otto Braaten, førsteamanuensis August Schmidt, førsteamanuensis Arnstein Olav Gilberg og vitenskapelig assistent Amund M. Rolfsen.

Braaten, som har hatt ansvaret for kurset "Uformelle møterom/struktur i landskap", forteller at disse studentene er framtidens arkitekter og formgivere.

- Det er derfor viktig at de får gode kunnskaper om bruk av alle typer materialer, sier han.

”

Det er nå en gang slik at det legges viktige grunnlag og holdninger hos de unge i studietiden. Får de prøve seg tidlig på tre, vil de ta dette med seg når de går ut i praksis.

Gro Rødne

“

materiale

Årets treprosjekt på NTNU var å bygge en stor konstruksjon langs havnebassenget i Brattøra i Trondheim.

TO AV STUDENTENE, Henrik Bjersand Sunde og Kristian Aalerud, er fornøyd med opplegget. Sammen med de andre studentene liker de at de kan følge byggeprosessen helt fram til konstruksjonen er ferdig.

Oppgaven studentene fikk i år var å prosjektere og bygge et fullskala-prosjekt som viser potensialet for et offentlig uterom i overgangen mellom land og vann. Målet var å bygge en konstruksjon langs den ubearbeidede og langstrakte skråningen ned mot vannet på et av de mest sentrale stedene i havnebassenget.

Dette er et sted som har et stort potensial som uformell, offentlig møteplass i en ny bydel som nå vokser fram. Like i nærheten er også Rockheim, med den store parkplassen i forkant. Tidevannets bevegelser er et viktig element på stedet, både som mulighet og utfordring.

DEN LANGE KONSTRUKSJONEN som ble reist langs havnebassenget ble sammensatt av et bjelkelag som den øvrige konstruksjonen festes på. Grunnkonstruksjonen hefter seg på en eksisterende betongkant som finnes på →

Studentarbeidet var lagt opp slik at studentene får erfaring med hele prosessen fra design til byggeri.

1

2

3

4

1. Leder Bjørn Otto Braaten fra kurset «uformelle møterom/strukturer i landskapet» evaluerer studentenes trekonstruksjon. 2. Prosjektet er i hovedsak initiert av studentene, i samarbeid med eksterne partnere. 3. Prosjektets formål var at studentene skulle organisere seg i et stort arkitektteam. 4. Studentene Henrik Bjersand Sunde og Kristian Aalerud liker at de kan følge byggeprosessen helt fram til konstruksjonen er ferdig.

”Gjennom kurset legger vi til rette slik at studentene kan ta i bruk det vi kaller den tause kunnskapen. Kunnskap man kun kan tilegne seg gjennom egen erfaring, ikke ved teori eller bare strektegninger.

Bjørn Otto Braaten

stedet, og som støttes opp av en skråavstiver i skråningen ned mot vannet. Den vertikale konstruksjonen består av søyler og bjelker. Gangbanen er dekket av bord.

I oppgaven til studentene heter det at prinsippet for all arkitektur på en eller annen måte er å legge til rette for møter mellom mennesker. Plasser, gater og parker er offentlige rom som er tilgjengelige og tilrettelagt for mange mennesker. Benker, trapper og veggnisjer inviterer til bruk av mindre grupper og enkeltpersoner. De uformelle møteplassene representerer således et spekter av ulike typer rom i ulik skala. Felles er at de er offentlig tilgjengelige.

- DET ER VIKTIG Å GJØRE STUDENTENE GODE PÅ TRE, siden de som vil bli morgendagens bestillere, sier Rødne, og siterer med det en viktig læresetning fra Harald Landrø, som i mange år var leder for Tresenteret.

– Det er nå en gang slik at det legges viktige grunnlag og holdninger hos de unge i studietiden. Før de prøve seg tidlig på tre, vil de ta dette med seg når de går ut i praksis. Lærer de ikke om tre, kan det bli verre å få dem til å endre seg etter at de kommer ut i byggenæringen, utdyper Rødne.

Det langsiktige målet er å gjøre arkitekturstudentene i stand til å løse mer komplekse oppgaver i studiet, erfaring

som de vil ta med seg videre når de blir sentrale aktører i byggenæringen.

RØDNE FORSIKRER at arkitektstudentene og NTNU ikke er «gift med tre» som materiale, men sjansene for at arkitekter bruker tre er økende med den kompetansen de har på materialene, mener hun.

Selv er Rødne opptatt av at det er materialenes egenskaper som skal styre. – Men, tre står i en særstilling mener hun, og forklarer: – Norge har lange tradisjoner med tre, derfor er det alltid veldig spennende å knytte tradisjon mot fremtiden med nye produksjonsformer som gir nye og rikere muligheter. Bærekraftsperspektivet er også viktig her. Det er i dette spenningsfeltet at mye god arkitektur oppstår. Og tre gir absolutt mange muligheter for god arkitektur.

- VIER OPPTATT AV at våre studenter kan skape arkitektur med hele kroppen. Gjennom kurset legger vi til rette slik at studentene kan ta i bruk det vi kaller den tause kunnskapen. Kunnskap man kun kan tilegne seg gjennom egen erfaring, ikke ved teori eller bare strektegninger, forteller Bjørn Otto Braaten.

Han forteller at med kurset legges det vekt på at student-

5. Oppgaven til studentene var å prosjektere og bygge en fullskala konstruksjon som viser potensialet for et offentlig uterom i overgangen mellom land og vann. **6.** Det er viktig at studentene får mulighet til å bevege seg i en fullskala konstruksjon som de selv har vært med på å utarbeide. **7.** Arkitektlærerne (f.v.) Bjørn Otto Braaten, Gro Rødne, Arnstein Olav Gilberg og August Schmidt har sammen veiledet studentene gjennom trekonstruksjonen.

ene gjennom både teori og praktisk gjennomføring kan utforske hvordan det er å skape virkelige rom, å bruke lyset, kjenne på lyd og det å bruke og ta i materialene.

– Men også det sosiale er viktig, understreker han. Braaten sier at å jobbe i byggenæringen er teamarbeid, derfor får studentene også trening i å ta hensyn til hverandre i grupper, og gruppene seg imellom.

– Det er viktig at studentene etterpå kan bevege seg i en fullskala konstruksjon som de selv har vært med å utarbeide fra idé og konsept til ferdig bygg, sier han.

- VANLIGVIS FÅR IKKE ARKITEKTSTUDENTENE mulighet til å gjennomføre bygg på denne måten under studietiden, forteller Rødne. Det får de først etter endt utdanning, og etter at de har arbeidet en tid hos et arkitektkontor.

– Det vi ser er at de blir veldig stolte etter at de har gjennomgått dette fullskalaprojektet, som én av mange oppgaver under studiet. Tre arbeider de med kun i fire av de første ukene av studiet. Evalueringen og responsen fra publikum som tar dette i bruk, betyr mye for dem, sier hun.

”

Gjennom NTNU Wood legges det også opp til en tettere kobling mellom næringsliv, studenter og universitetet.

Aasmund Bunkholt

“

I PROSJEKTET, som er et samarbeid mellom universitet, treindustrien og Trondheim kommune, benyttes en metode som kalles «Live Studio». Dette er en fellesbetegnelse på prosjekter som tar utgangspunkt i faktiske problemstillinger, og som er utviklet i reell dialog med eksterne partnere. Prosjektene kan befinne seg i Norge eller utlandet. De kan være bygge- eller planleggingsprosjekter.

Prosjektene er i hovedsak initiert av studentene, i samarbeid med eksterne partnere, men inngår også i NTNUs masterstudier i arkitektur og planlegging. Det er en viktig målsetning at prosjektene og prosessene skal ha samfunnsmessig betydning.

– Gjennom NTNU Wood legges det også opp til en tettere kobling mellom næringsliv, studenter og universitetet, sier Aasmund Bunkholt som er styreleder i NTNU Wood.

– Skriftlig eksamen, ærru gæærn?

Nå kan du gå på kurs for å få [fagbrev som skogsoperatør](#). Det er en trygghet for både den ansatte og entreprenøren, for kravet til dokumentasjon vil bare øke i fremtiden.

Tekst og foto: Roar Ree Kirkevold

De aller fleste av Norges godt over 600 skogsmaskinførere er svært dyktige praktikere i faget sitt, men, mange av dem liker ikke å lese pensum eller å skrive eksamensoppgaver. De håndterer 30 tonn maskiner i bratt terreng som ingenting, mens et hvitt ark og en blyant kan skremme vettet av dem. Over halvparten har ikke fagbrev i yrket sitt.

– Derfor har vi laget et kurs for de som allerede jobber som maskinførere i skogbruket og som vil skaffe seg fagbrev som skogsoperatør, sier prosjektleder Mikael Fønhus hos Skogkurs.

Kurset er utviklet i samarbeid med Maskinentre-

prenørenes Forbund (MEF-skolen) og det ble ferdig testet på 13 maskinoperatører nå i år.

KRAVET TIL Å KUNNE dokumentere hva du eller dine ansatte virkelig kan, øker også i skogbruket.

Til syvende og sist har skogeierne plikt til å sikre at de som planlegger og utfører skogbrukstiltak (som hogst) på eiendommen har tilstrekkelig kompetanse.

Per i dag har under halvparten av de som kjører skogsmaskiner fagbrev som skogsoperatør.

– **IKKE SÅ RART**, sier Fønhus. Før du kan avlegge den praktiske fagprøven, må du nemlig bestå en teoretisk eksamen.

Fordi det til nå ikke har vært noen plan på teoriundervisningen, har de fleste av de som har prøvd seg på den teoretiske eksamenen strøket eller droppet hele tanken om å få fagbrev. Det gjelder også flere svært dyktige og erfarne skogsoperatører.

”

Per i dag har under halvparten av de som kjører skogsmaskiner fagbrev som skogsoperatør. “

Mikael Fønhus

- DERFOR LAGDE VI KURSET «Eksamensforberedende kurs til fagbrev som skogsoperatør».

Det tar for seg hele pensumet ved hjelp av moderne instruksjonsvideoer produsert i Norge eller i Sverige og annet bra undervisningsmateriell.

På de to eller tre samlingene, er det også demonstrasjoner utendørs.

– Vi vil gå grundig igjennom tidligere eksamensoppgaver, slik at du vet hva du går til, sier Fønhus.

– Skogsmaskinbransjen er veldig opptatt av å produsere noe hele tiden, påpeker Fønhus. Det å ta folk ut av arbeidet i mange dager er vanskelig. – Derfor legger vi samlingene både på fredager og lørdager. Vi ser at hvis du er fast ansatt, så kan de snakke med sjefen om å få firmaet til å betale de kronene et slikt kurs koster.

– Både operatøren og entreprenøren får fordeler av fagbrevet, hevder han. Operatøren får mer kunnskap som gjør arbeidsdagen både tryggere og sikrere.

DET GIR MER ARBEIDSGLEDE når du vet en del om det faget som du arbeider med.

– I tillegg ser vi ofte at de som permitteres først, er de ufaglærte, sier Fønhus.

For entreprenøren ligger fordelene blant annet i at når kravene til dokumentert opplæring øker, så er det en stor gevinst (kanskje et krav?) om at en andel av de ansatte skal ha et fagbrev. Er man tidlig ute med dette, så rigger man bedriften sin for fremtiden.

Likevel oppfordrer Fønhus så mange som mulig til å skaffe en slik dokumentasjon på hva de kan og hva de arbeider med.

- SKOGBRUKET ER HELDIGE som har en fagbrev-ordning, sier fagsjef skog i MEF avdeling skog, Bjørn Lauritzen. – Vi ser at andre bransjer, for eksempel brønnborene, som ikke har det, savner dette veldig.

Likevel advarer han myndighetene om å legge altfor stor vekt på teoretisk opplæring. – Det må ikke bli slik at vi sender de dyktigste praktikerne ut i NAV-køen fordi de ikke har en teoretisk eksamen. Har du kjørt skogsmaskin i 30 år, så må den kunnskapen og erfaringen også telle.

Mikael Fønhus er helt enig, men vi lever nå i den virkeligheten vi gjør, sier han. Kravene øker, og vår oppgave i Skogkurs er å formidle kunnskap. Derfor utvikler vi slike kurs til selvkost.

Hvordan det gikk med de 13 som deltok på testkurset? Alle besto den teoretiske eksamen. Og i disse dager går de opp til fagprøve.

Får mer ut av jobben

Even Mustvedt fra Skien begynte å kjøre tømmerbil da han var 18 år. Han tok fagbrev som yrkessjåfør, men i familiebedriften har de også tre hogstmaskiner og to lassbærere.

– Jeg begynte å kjøre mer og mer hogstmaskin, sier Even, som nå har blitt 25 år. Han setter pris på variasjonen i arbeidet.

– Det var to grunner til at jeg også vil ha fagbrev som skogsoperatør. Det er viktig å kunne dokumentere hva du kan, og så fikk jeg

mer læring. Særlig oppdaget jeg flere av de litt større sammenhengene i skogen. Blant annet at foryngelsesmetoden bestemmer hogstformen.

Even skryter av kurset han gikk. – Vi hadde gått grundig igjennom flere eksamensoppgaver, så jeg unngikk jernteppet, smiler han.

Rådet hans er at flere burde ta fagbrev. Og til skogsentreprenørene (som faren Ivar) sier han:

– La de ansatte få mulighet til å gå et slikt kurs.

Even Mustvedt ønsker fagbrev som skogsoperatør fordi han vil lære mer og kunne dokumentere kunnskapen.

”

Jeg vil lære mer kunne dokumentere hva jeg kan.

Even Mustvedt

“

Eksamensforberedende kurs for fagbrev i skogfaget

Praksiskandidatordningen gir voksne en mulighet til å gå opp til fagprøve på grunnlag av nok allsidig praksis i faget. Krav er:

Minimum 5 års allsidig praksis i faget. Må dokumenteres ved arbeidsattest(er) eller tilsvarende.

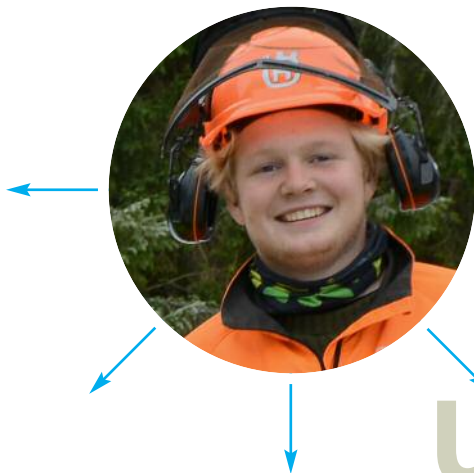
Skolegang og evt. tidligere læretid

godskrives etter gjeldende regler.

Helhetlig praksisvurdering foretas av rådgiver i faget hos fylkesopplæringsjefen.

Dokumentasjon på godkjent teori. Normalt bestått tverrfaglig eksamen i faget.

Kilde: Skogkurs.

Skogfaglig utdanning på ulike nivåer

Du kan ta skogfaglig utdanning på ulike nivåer i Norge:

På videregående skole (Vg2-nivå), og på bachelor- eller masternivå, som høyskole/universitetsutdannelse.

Tekst: Åsmund Lang

”

Det er opprettet en egen stipendordning for studenter som velger skogfag på mastergradsnivå.

“

På videregående nivå finnes det i dag åtte utdanningssteder i Norge som tilbyr faget Vg2 skogbruk. Se oversikt over disse på tidligere sider om utdanning i dette bladet.

FØR DU BEGYNNER PÅ VG2 SKOGBRUK, må du ha gjennomført Vg1 naturbruk. Når du har gjennomført disse to første årene på videregående skole, kan du velge to hovedretninger, enten å bli lærling i en bedrift i to år for å ta fagbrevet som skogsoperatør/skogsarbeider. Da er du kvalifisert til å jobbe i skogen med hogstmaskin og lassbærer og annet skogfaglig arbeid.

Velger du å ikke ta fagbrevet, kan du gå et tredje skoleår, enten med Vg3 naturbruk (studieforberedende) eller Vg3 påbygning til generell studiekompetanse. Begge deler gjør at du kan søke om opptak på høyskoler og universiteter i Norge.

INORGE ER DET KUN TO STUDIESTEDER som tilbyr høyskole eller universitetsutdanning i skogbruk/skogfag. På Høgskolen i Innlandet (INN) tilbyr de en bachelorutdanning (3 år) i skogbruk. Dette studiet er lokalisert på Evenstad, som ligger i Stor-Elvdal kommune i Østerdalen i Hedmark.

NORGES BIOVITENSKAPELIGE UNIVERSITET i Ås (NMBU) tilbyr både bachelorgrad (3 år) og mastergrad (5 år) i skogfag. En bachelorgrad fra enten Høgskolen i Innlandet eller NMBU gjør deg kvalifisert til å ta en mastergrad i skogfag ved NMBU.

Mastergraden i skogfag ved NMBU er den høyeste skogutdanningen i Norge. Om du velger en fagkrets i mastergradsløpet ditt som er tilpasset skognæringens behov,

kan du også smykke deg med tittelen «forstkandidat».

Både med bachelorgrad og mastergrad i skogfag er du kvalifisert for å jobbe for eksempel som skogbruksleder i et andelslag, som tømmermåler eller som skogforvalter/rådgiver/skogbrukssjef i en kommune/fylkeskommune. Du kan også være kvalifisert for jobber innenfor planlegging, forvaltning, miljøarbeid og ulike typer lederstillinger tilknyttet skog, skogbruk og utmarksforvaltning.

Se hele det skogfaglige utdanningsløpet på neste side.

SKOGNÆRINGEN HAR LENGE HATT STORT BEHOV for å rekruttere ungdom til jobb, og har opprettet et eget prosjekt under navnet 'Velg Skog', som har hatt som formål å informere om mulighetene for utdanning og jobb innenfor sektoren.

Velg Skog-prosjektet har hatt en aktiv rolle med blant annet å stå på utdanningsmesser og å møte ungdommen på deres arenaer, for å reklamere for en skogfaglig karriere.

I mange år har de som har tatt en skogfaglig utdanning nærmest vært garantert å få seg jobb innenfor næringen, og mange studenter har opplevd å få jobbtilbud allerede før de har avlagt sine avsluttende eksamener.

I TILKNYTNING TIL VELG SKOG har næringen også opprettet en egen stipendordning for studenter som fullfører en skogfaglig mastergrad, der et utvalg av de beste masteroppgavene har blitt premiert med 50.000 kroner fra næringen. I tillegg har den studenten som har levert den beste masteroppgaven det året, fått et ekstra stipend på 50.000 kroner.

Stipendordningen er nå under evaluering, og det er ikke endelig avklart hvordan denne vil bli organisert i 2018.

Utdanningsløp i skogbruksfagene

Videregående skole
Universitet
Høgskole
Yrkeslivet

Videregående skole - Naturbruk - 1 år + Skogbruk - 1 år.

Videregående skole - Studieforbereidende - 3 år

Lærling i bedrift for å
ta fagbrev - 2 år

VG3 Naturbruk (studieforbereidende)
VG3 Påbygging til studiekompetanse

Skogsoperatør
Skogsarbeider
++

Høgskolen i Innlandet
Campus Evenstad
Bachelor i Skogbruk - 3 år

NMBU Norges miljø- og
biovitenskaplige univ.
Bachelor i Skogfag - 3 år

Skogforvalter
Tømmermåler
Skogbrukssjef
Planlegger
++

NMBU
Master i skogfag
2 år

Skogforvalter
Skogbrukssjef
++

Lederstillinger
i skogbruket
Internasjonalt
arbeide
Forskning
Miljøarbeid
++

Les mer om skogfaglig utdanning på:

www.velgskog.no; www.inn.no og www.nmbu.no

Hentet fra www.velgskog.no